

אין בין המודר פרק רביעי נדרים

(א) [גלה מיותר] (ג) מכלן
 ש"ך לעיל סוף העמוד,
 (א) [ניטין יב:] (ד) (ע"כ)
 ש"ך לעמוד הקודם,
 (א) [מכלן חזר לרש
 העמוד] (ד) [דף מ:כ].
 (ז) [דף מ:]

הגהות הב"ח

(א) חזק דכדי שפ"ח
 בן אלקים. י"ב סוף
 דף מז ע"ב: (ג) רש"י
 ד"ה אפילו עומד נמי
 לא: (א) ד"ה ואין נוטלין
 שבר על העמידה וכו'
 שם המבקר מודר ה"ה
 שוכרו ומהטו: (ד) ד"ה
 על העמידה וכו' דך
 ה"ה המבקר בכל מקום:
 (ה) ד"ה ואיני אמת
 הד"ה עס ד"ה גזירה וכו'
 הכה נמי גזירה שמה ישיבה
 וכו' אבז לחיל שהיה תמן
 אע"ג דקא' אבז הכה
 ללא אכל לא שהה תמן
 וקא' לא מצארי יותר
 מזה הלשון ודור הל' ש
 אחר למתנותא לפרין
 ומיות משום הכי ומיות
 אמר ליה מתחם: (ו) ד"ה
 אפי' עומד נמי דהא:
 (ז) ד"ה מאי פסקא וכו' על
 העמידה הס"ד וחז"כ מ"ה
 רב"א היינו טעמא וכו'
 גבי שביעית הס"ד וחז"כ
 מ"ה גזירה שמה ומיות
 חסר כאן שהרי עומד
 ואוכל נמחק: (ח) בא"ד
 דליו הס' לא גורין
 בעמידה אלא משום
 שהרי עומד ואוכל
 אכל הס' דלא עמי':
 (ט) ד"ה לעולם שפ"ח
 חולה אכריס על המבקר
 ולהכי מותר בעמידה לל' ל'
 ומיות וכאין נוטלין שבר
 ה' אפטר בעמידה מבקר
 בעמידה דמהא לא אדריה
 שאין נוטלין שבר על
 העמידה אכל בישיבה
 הס"ד: (י) ד"ה
 חלה בנו של מדרין וכו'
 בנו הס"ד וחז"כ מ"ה
 שפיר. היינו:

במאי עסקינן. נכנס לבקר: אפילו יושב נמי. יאה מותר שהרי נכסי חולה אין אסורין על המבקר ומותר ליהנות משלו: אי בשנכסי כו'. ולהכי אינו יושב בישיבה שלא יהנה משלו: אפי' עומד (ג). לא. והנהא היא לו שנהנה: ובמקום שנוטלין שבר על הישיבה. שבר שהולך לבקר את החולה ויושב עמו לצוותא ומשכירין אותו: ואין נוטלין (ג) על העמידה. ולהכי אינו יושב שאם היה יושב שם המבקר בחנם מותר היה לו שכרו ומהנהו אם לא יטול שבר אצל עומד החולה ואין נוטלין שבר על העמידה מותר: מאי פסקא. דעל זה נוטלין שבר ולא על זה: על העמידה לא צני למשקל. דעראי הוא דך הוא (ה) בכל מקום ולהכי עומד אכל לא יושב דכיון דליכא שבר [על העמידה] לא מהני ליה כלל: ואיניעיט אימת. לעולם בשנכסי מבקר אסורין על החולה ואפילו במקום שאין נוטלין שבר על הישיבה. ודקאמרת אפי' יושב נמי דקאמרת רבי שמעון בן אלקים לקמן (דף מ:כ): לענין שביעית (ו): גזירה שמה ישיבה בעמידה הכה נמי שמה ישיבה. ושהיה הישיבה ודאי הנאה היא לחולה ולהכי לא יושב עמו. ואי קשיא אפילו עומד נמי לא גזירה שמה ישיבה בעמידה הא לא קשיא דהתם כיון דאכל מפירי דשהי אכיל למימר דלמא אבז דאכיל שהיה תמן אע"ג דקא' והכא דלא אכל משום הכי קאיי: (לא מלאמי יותר מזה הלשון וזהו אמר ליה): (ז) למתנותא. לעבודתו. והואיל וקיי"ל יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואינו יוקר אינה הנאה למודר אם זה מפרנס עבדיו: לפטומא עבידא. דטוריה לשיטה וטמאה לעבד כוכבים: המודר הנאה מהבירו נכנס לבקר עומד אכל לא יושב. כדמפרש לקמ"ה: (ח) אפילו יושב נמי. להוי דהא מבקר מותר בנכסי חולה: אפילו עומד (ו).

במאי עסקינן אי בשנכסי מבקר אסורין על חולה אפילו יושב נמי אי בשנכסי חולה אסורין על המבקר אפי' עומד נמי לא אמר שמואל "לעולם בשנכסי מבקר אסורין על החולה ובמקום שנוטלין שבר על הישיבה ואין נוטלין שבר על העמידה מאי פסקא הא קא משמע לן דאף במקום שנוטלין שבר על הישיבה בעי למשקל על העמידה לא בעי למשקל ואיבעית אימא (ה) כדרבי שמעון בן אלקים גזירה שמה ישיבה אכיל בשנכסי חולה אסורין על המבקר וכגון דלא אדריה מן חיותיה אי הכי אפילו יושב נמי הא אפשר בעמידה מיתבי חלה הוא נכנס לבקר חלה בנו שואלו בשוק בשלמא לעולא דאמר בשנכסי חולה אסורין על המבקר וכגון דלא אדריה מן חיותיה שפיר אלא לשמואל דאמר בשנכסי מבקר אסורין על החולה מאי שנא הוא ומאי שנא בנו אמר לך מתניתין בשנכסי מבקר אסורין על החולה ברייתא בשנכסי חולה אסורין על המבקר מאי פסקא אמר רבא (ב) (אמר) שמואל מתניתין

אי בשנכסי מבקר אסורין על החולה אפילו יושב נמי. דעומד מאי טעמא שרית ליה משום המבקר מנזה דנפשיה עבד ויהי דחולה מתהני ממילא שרי וכיון שכן אפילו יושב נמי אית לך למישרי מהאי טעמא: ואי בשנכסי חולה אסורין על המבקר אפילו עומד לא.

שהרי נהנה דכריסת הרגל ומשום מנזה לית ליה לאתהניו מאיסורא: דאפי' במקום שנוטלין שבר על הישיבה וכו'. י"ל דה"פ דליכא דוכתי שחתמירו על עממך שלא לטול שבר אפי' מישיבה אע"פ שהיא מותר משום דמלות ביקור די לה בעמידה ואפי"ה כדי שלא יבאו לטול שבר על העמידה חתמירו על עממך שלא לטול שבר אף על הישיבה ובאותן מקומות בין עומד בין יושב שרי דישיבה נמי לדדהו מנזה אלא אפי' במקום שאין מחמירין על עממך אפי"ה על העמידה לא שרי להו למשקל ומש"ה חסיק תנא ומני נכנס לבקר עומד ככולהו דוכתי דמנזה קעביד ואיך ממילא מתהני אכל לא יושב ככולהו דוכתי דמקום שאין מחמירין על עממך בישיבה ליכא מנזה ונמלא חולה חייב בשכרו וכשאינו נוטל ממנו כלום מלא מהנהו: ואי צעית אימת כדאמר ר' שמעון בן אלקים. לקמן בפרכין (דף מ:כ): וה"ק דינא דמתניתין ככולהו דוכתי אימייה ואפילו במקום שאין נוטלין שבר לא על העמידה ולא על הישיבה ונהי דזהוהו דוכתי מדינא בין עומד בין יושב שרי אפי' הכי גורין שמה ישיבה יותר מכדי הגורך וצכי האי גוונא ככולהו דוכתי לית

להו למעבד הכי בלא אגרא אכל בעמידה לא גורין שמה ישיבה דכיון שאתה מנריכו לעמוד אית ליה היכירא משא"כ בהיא"כ כהיא"כ בן אלקים כמו שנפרש עלה דהיא"כ בס"ד: עולא אמר לעולם בשנכסי חולה אסורין על המבקר. וכו"מ ח"כ אפי' עומד ליתסר משום דלא אדריה מן חיותיה כלומר דמסתמא חולה כי אדריה למבקר לא אדריה צמילתא דכירא ליה כי הכה שהחולה נהנה ממנו בציקורו. ואיכא נכסי דגרסי ובגון דלא אדריה מן חיותיה ולכן נכחא נמי לאו דבעי דלמנר הכי בפירוש אלא דסתמא דמילתיה הכי איתא והכי מוכחא הך מיתבי דמיתבי בסמוך: מיתבי חלה הוא נכנס לבקר וכו'. היינו דשאני בין הוא לבנו דחלה הוא נכנס לבקר משום דמסתמא מן חיותיה לא אדריה וחלה בנו שואלו נכנס לבקר מותר ליכנס לבקר דאפטר דאפילו מן חיותיה דבריה אדריה. והא מוכחא דכי אמרין מן חיותיה לא אדריה מסתמא הוא דלמנר הכי אף על גב דלא פריש דאי צעינן דפריש אכתי קשיא לעולא מ"ש הוא ומ"ש בנו אי פריש בתרווייהו שרי ואי לא פריש בתרווייהו אסור אלא ודאי דסתמא עסקינן וסתם הוי כמפרש לגבי ידיה אכל לא לגבי דבריה: אלא לשמואל דאמר בשנכסי מבקר אסורין על החולה מ"ש הוא ומ"ש בנו. כלומר דאדרבה צנו שרי טפי שאינו מודר ומננו ואי מודר נמי מצנו מ"ש הוא ומ"ש בנו בתרווייהו אית לן למימר נכנס לבקר עומד: אמר לך. שמואל אין ודאי דברייתא מתוקמא בשנכסי חולה אסורין על המבקר דמודינא בטעמא דידך דמסתמא מחיותיה לא אדריה ואמינא נמי טפי מיין דאפילו מישיבה לא אדריה ומשום הכי לא מצינא לאוקמי מתניתין כדמוקמית לה דהיינו בנכסי חולה אסורין על המבקר דא"ה אפי' יושב נמי שרי דישיבה נמי דמבקר חיותיה דחולה הוא ולא אדריה: ולענין הלכה קיימא לן כשמואל דכיון דרבא מפרש מילתיה ואמר דמתני' ידקא ליה הכי הלכתא כותימה הלך בשנכסי חולה אסורין על

על עממך מייירי וכדעולא וקשיא לשמואל: אמר לך שמואל כו' וברייתא. מודינא דהכי הוא כדמוקי לה עולא בשנכסי חולה אסורין על המבקר מיהו צהא פליגנא עליה דאיהו מוקי לה בעומד אכל לא ציושב דהא אפשר בעמידה ואנא אמנינא דברייתא אפי' יושב שפיר דמי דלמנר דלא אדריה מן חיותיה ל"ש עומד ול"ש יושב ודיקא נמי מדקתי סתמא חלה הוא נכנס לבקר אפי' יושב: דמתני' בשנכסי מבקר אסורין על החולה: מתניתין

ל"א א מ"י פ"ו מהל'
 נדרים ה"ו ח סג
 לאין רבנו טוב"ע י"ד סי'
 רכס סעף ד:

תוספות

הפ"ו עמוד. דקא
 ממתי מדרסת
 הרגל: במקום שנוטלין
 שבר על הישיבה. לך
 אסור לבקר בחנם אכל
 בעמידה לאין נוטלין שבר
 עליה מותר בחנם דמנזה
 קעביד: על העמידה לא
 בעי למשקל. כיון דמנזה
 הוא ויש לו לעשות בחנם.
 על הישיבה בעי למשקל
 ואסור לעשות לו בחנם:
 דלא אדריה מחיותיה.
 כלומר היינו טעמא דעומד
 ע"ג דלדריה מן חיותיה
 לא היה דעמו לאסור
 עליו חילוי לצא כאן כשציל
 חיותו לבקר: אפטר
 בעמידה. והלך בישיבה
 לא הוי חיותא שאפטר
 למבקר להיות בעמידה:
 חלה בנו שואלו בשוק.
 לאסור נכנס צמיון וכיון
 שדרינו וס"ד דברייתא
 מתפרשת כפי' דמתני':
 בשלמא לעולא ניהא.
 דשרי לבקר הוא ולגנא
 אסור לחיותיה דבנו אדריה
 אלא לשמואל כי היכי
 דלאפיו שרי בעמידה
 ה"ג בנו מותר בעמידה:
 פסקי. הינו דמתני'
 בשנכסי מבקר אסור
 וברייתא כשחלה אסור הוי
 ליה לטעם התנא דברייתא
 בענין דמתניין:

פירוש הרא"ש

אפי' יושב נמי. דהנחת
 כבוד לא חשיבא הנאה
 לאוסרה על החולה דמנזה
 קא עבד חולה הנטה
 מדרסת הרגל אף על פי
 שלא נכנס להנחמו אלא
 לנרך חולה ואין נהנת
 דריסה שלו אפי"ה דבר
 חייה הוא לאסור דריסה
 מ"ה: ובמקום שנוטלין שבר
 על הישיבה. והוא עושה
 בחנם ומטול לו השכר
 והנהו: על העמידה
 לא בעי למשקל. דנראה
 ממנו מלות ביקור ועל
 (ידי) הישיבה הוא דבעי
 למשקל כי טוטל שבר עמו
 ובעול מלאמתו: איבעית
 אימא גזירה שבא ישיבה
 בישיבה. ובשנכסי מבקר
 אסורין על החולה ואין
 נוטלין שבר לא על הישיבה
 ולא על העמידה וחס
 ישיבה בישיבה אכיל כהנא
 מרובה לחולה ורין לתן
 שבר למי שיהיה אלו כל
 ק: בשבבס חיותא אסורין
 על המבקר ולא אדריה
 מחיותיה. ולא היה דעמו
 שחיותו מליה צו דהיינו
 ביקור חולה כי החולה
 נהנה מכל אדם המבקר
 אכל שאר מי נשכ כגון
 אפילה ושמיה אינו יכול
 לקבל ממנו: היינו דשאני
 בין הוא לבנו. דמתני' צנו
 אדריה: מ"ש הוא וב"ש
 בהו. למה לא יבקר עומד הא מנזה קעביד וגם אין הנאה אסורה על החולה: מאי פסקא. שדך דברייתא לטעם בענין זה: